

Lucas Pieters Roodbaard

Bij de laatste familiedag, 4 juni 2005, op Schatzenburg werd melding gemaakt van de voorgenomen restauratie van de tuin aan de voorzijde. Nu de restauratie van het huis is voltooid en de inrichting van het huis bijna volmaakt is, komt de tuin aan de beurt. Willem Poerink gaf hierover de volgende informatie.

Janine Otto

De huidige tuinaanleg op Schatzenburg dateert uit circa 1840 en is uitgevoerd in opdracht van de toenmalige eigenaar/bewoner Assuerus Questius die er woonde van 1836 tot 1885. Questius heeft in zijn dagboeken zeer exact bijgehouden wat hij op Schatzenburg liet uitvoeren en waarschijnlijk ook door wie. Helaas zijn zijn dagboeken en andere archivalia in de WO-II verloren gegaan bij een brand in het kantoor van zijn verre neef Koppius woonachtig te Arnhem.

Door de Stichting tot behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen is in 1988 een herstelplan heeft gemaakt voor de historische tuinaanleg van Schatzenburg. Hierbij werd gedacht dat het ontwerp van de tuin van de hand van Lucas Roodbaard zou kunnen zijn.

Wie was L.P. (Lucas) Roodbaard en wat maakte zijn tuinontwerpen zo bijzonder?

Lucas Pieters Roodbaard werd geboren in 1782 in Rolde, in Drenthe, als zoon van hovenier Pieter

Harms Roodbaard en Hillegien Lucas Enting. Zijn loopbaan begon hij als herbergier en portretschilder en bij zijn huwelijk in 1813 met Hillegien Deddes gaf hij als beroep op 'Hovenier'.

Hij woonde in Groningen en een jaar in Amsterdam waar hij zijn portretten exposeerde. Rond 1819 maakte hij een tuinontwerp voor de familie Buma uit Leeuwarden en deed in 1820 deed hij mee aan een prijsvraag van de stad Leeuwarden voor de invulling van de Prinsentuin, een deel van het Noorderbastion. Van de twee inzendingen werd het ontwerp van Roodbaard uitgevoerd. Na nog enkele buitenplaatsen ontworpen te hebben, vestigde Roodbaard zich met zijn gezin in Leeuwarden waar hij zich in 1824 liet inschrijven als 'architect van buitenplaatsen'. Uiteindelijk trad hij dus in de voetsporen van zijn vader. Bij hem heeft hij ongetwijfeld de praktische kennis opgedaan. Dankzij zijn tekentalenten ontwikkelde Roodbaard een geheel eigen stijl, waarschijnlijk geholpen door voorbeelden die hij uit allerlei boeken haalde.

Zijn liefde ging uit naar de stijl van de Engelse landschapstuinen met zijn niervormige vijvers, slingeren-

De tuin van Schatzenburg. Vrijwel zeker een ontwerp van Lucas Roodbaard,

de paden en boonvormige perken met heesters en bomen. Deze romantische landschapsstijl ontstond in de achttiende eeuw als reactie op de klassicistische Franse stijl met zijn geometrie en rechte lijnen waardoor er zeer formele tuinen ontstonden.

De Engelse probeerden in hun ontwerpen de natuur na te bootsen en omstreeks 1720 ontstond zo de Engelse landschapstuin met als kenmerken de meanderende vijvers, de slingerende paden, opgeworpen heuvels met watervallen en stroomversnellingen in kunstmatige beken, grotten, prieeltjes en andere bouwwerken waarin de wandelaar kon rusten en de tuin bewonderen.

Het succes in Engeland werd me-

de bepaald door het heuvelachtige landschap.

Lucas Roodbaard zag zich in Friesland geplaatst voor het probleem dat het zo vlak is. Hij heeft dit proberen te ondervangen door hoogteverschillen te scheppen met de grond van de uitgegraven vijvers en de tuinen zoveel mogelijk af te schermen van de omgeving. Verder gebruikte hij bomen en groepen heesters als noodzaak voor de bochten in de paden. Roodbaard was ondertussen onder de Friese adel in hoog aanzien gekomen hetgeen hem veel werk opleverde.

Zijn ontwerptekeningen maakte hij met inkt en potlood waarna de vakken met waterverf werden ingekleurd.

Bekende tuinen in Friesland door Roodbaard getekend en volgens zijn plan aangelegd:

- 1820 De Prinsentuin in Leeuwarden
- 1821 De Kluize in Oudkerk
- 1823 Oranjestein in Oranjewoud
- 1824 Lijdenstein in Beestzwaag
- 1829 Stadsbegraafplaats in Leeuwarden
- 1830 Martenahuis in Franeker
- Vijversburg in Rijperkerk
- 1840 Fogelsanghstate te Veenklooster
- Heringastate of Poptaslot in Marssum
- Schatzenburg in Dronrijp???
- 1842 Prinsentuin in Leeuwarden voor herinrichting
- 1843 Statniastate in Oenkerk
- 1862 Bolstienplaats bij Dokkum

Bolstienplaetstuin

De Bolstienplaetstuin te Aalzum kreeg kortgeleden de prijs voor de mooiste historische tuin van Friesland. Alhoewel de tuin na het overlijden van Roodbaard werd aangelegd is deze in aanleg volledig intact gebleven. De oude sling-erpaden in combinatie met de oude beuken en iepen en oude tuin-ornamenten geven de tuin haar Roodbaardkarakter.

Op de gesloten Stadsbegraafplaats in Leeuwarden werd dit jaar een grafmonument geplaatst ter nagedachtenis aan de tuinarchitect Lucas Roodbaard. Deze begraafplaats buiten de stadswallen werd door Roodbaard opgevat als een parkachtige omgeving en als zodanig ingericht.

Roodbaard zelf is begraven op

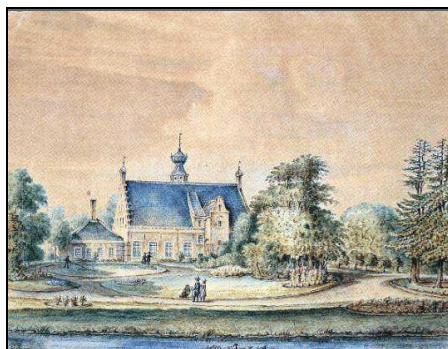
de algemene begraafplaats na zijn overlijden op 69-jarige leeftijd in 1851. Zijn vrouw was hier al begraven in 1847, want als welgesteld burger had hij hier twee graven gekocht. Over zijn zeven kinderen is weinig of niets bekend. Over zijn plantenkeuze zal ik U later nog berichten in een aanvullend artikel over Lucas Roodbaard.

Bezoek een Roodbaardtuintuin

Voor de sportieve Huberleden die de Roodbaardtuintuinen willen bezoeken: de afdeling Friesland van 'Groei en Bloei' heeft een fietsroute uitgezet langs vijf Roodbaard-tuinen,

te beginnen in Oentsjerk, via Altdtsjerk naar de Oude Stadsbegraafplaats in Leeuwarden, vervolgens naar de Prinsentuin en als laatste tuin richting Tytsjerk de tuin van Vijversburg. Voor de routebeschrijving:

www.groei.nl/12268.1.html -25k - 25ok2005.

Roodbaard ontwierp in 1840 de tuin van het Poptaslot in Friese landschapsstijl. Aquarel van S. Bonga, ca. 1855.

De tuin van Schatzenburg begin vorige eeuw (boven) en tegenwoordig (onder).

*Bronnen: artikel 'Dood in Nederland',
Leon Bok 2005
Stinsen en States, Adelijk wonen in
Friesland*

*Seasons Tuinen, zomer 2005
Gardens & Country, lente 2004*

Huberiana 2005,2